

EZBER BOZALIM: “İŞÇİ EMEĞİNİ SATAR”

Aydınlık Gazetesi, 5 Ocak 2015

Yıldırım Koç

İşçi sınıfı içinde çalışma yapılacaksa, konunun kuramsal yanının bilinmesi gerekir. Eğer bir kişi işçinin “emeğini satması”ndan söz ediyorsa, bu işi bilmiyor demektir.

Karl Marx 4 Nisan 1849 tarihinden başlayarak Neue Rheinische Zeitung’da bir dizi makale yayımladı. Bu makaleler, Marx’ın 1847 yılında Brüksel’de Alman İşçiler Klubü’nde verdiği konferanslardan oluşuyordu. Yayımlanan makaleler daha sonraki yıllarda *Ücretli Emek ve Sermaye* adıyla kitaplaştırıldı.

Marx bu tarihte henüz çok gençti ve ciddi bir ekonomi politik çalışmasına girmemişti. Bu nedenle kapitalist sömürüyü anlatırken çok temel bir hata yaptı; bu hatasını daha sonraki yıllarda düzeltti.

MARX’IN SONRADAN DÜZELTTİĞİ HATASI

Marx bu makalelerinde işçinin “emeğini ücret karşılığında sattığı”nı yazdı. Daha sonra ise bunun yanlış olduğunu kavradı ve işçinin “emekgücünü” veya “işgücünü” sattığından söz etti. Friedrich Engels de bu makaleleri derleyip 1891 yılında kitap olarak yayımladığında yazdığı önsözde makalelerde yaptığı değişiklik konusunda şunları belirtti:

“Benim değişikliklerim bir nokta konusuna odaklanmaktadır. Orijinal metne göre, işçi, kapitalistten aldığı ücret karşılığında emeğini satmaktadır; mevcut metne göre, işgücünü satmaktadır. Ve bu değişiklik için işçilere, gereksiz lafazanlık veya sözcük hokkabazlığı yapmadığımızı, **burada ekonomi politığın tüm alanları içinde en önemli noktalardan biriyle uğraştığımızı** anlamaları için bir açıklama sunmak zorundayım.”

Kapitalist sömürünün özü, işçinin “emeği”ni değil, “emekgücünü” veya “işgücünü” (labour-power, Arbeitskraft) satışıyla anlaşılabilir. İşçinin “emeği”ni sattığını söyleyen biri, ekonomi politığın ve kapitalist sömürünün en temel konularından birini anlamamış demektir.

Kapitalist üretim biçiminde işçinin emekgücü (işgücü) bir mal (meta) haline gelir. Bu nedenle de, emekgücünün (işgücünün) değeri de, diğer malların değerleri gibi belirlenir. Malların değerlerinin fiyatlara dönüşmesi ekonomi politığın karmaşık ve çözümlenmemiş konularından biridir; ancak bu ikisinin eşit olduğu varsayılabilir.

Malların değeri, onların üretilebilmesi ve yeniden üretilebilmesi için gerekli (ortalama verimlilikteki) emek zamanıyla belirlenir.

Emekgücünün (işgücünün) değeri de işçinin yaşaması ve kendisini yeniden üretebilmesi için gerekli harcamalarla belirlenir. Bu harcamalar da, günün koşullarına göre, bir işçinin ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin yaşamı için gerekli kabul edilen biyolojik ve toplumsal gereksinimlerdir.

Diğer bir deyişle, belirli bir soyutlama düzeyiyle, işçinin aldığı ücret, işgücünün karşılığıdır. İşçi, kapitalistin ödediği ücretin düşük olmasıyla sömürülmez. İşçi, işgücünü değerinden satar.

İŞÇİNİN ÜCRETİ İŞGÜCÜNÜN DEĞERİDİR

Ancak emekgücü (işgücü) öyle bir metadır ki, üretim sürecinde yaratılan ürüne, kendi değerinden fazlasını katar. Halbuki üretimde kullanılan tüm diğer girdiler, üretilen ürüne, yalnızca kendilerinde meydana gelen değer kaybı kadar değer katarlar. Üretim sürecinde ek değer yaratan girdi, yalnızca işgücüdür. Ancak işgücünün değeri olan ücret de işçiye verilmiştir. İşçi aldatılmamıştır. Kapitalist, işgücünün (emekgücünün) değerini ücret olarak verdikten sonra, emeğin yarattığı ek değere (artık değer veya artı-değer), üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti sayesinde ve nedeniyle el koyar. Kapitalist sömürü işçinin aldatılmasına değil, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyete dayanır.

İşte bu nedenle, işçi “emeği”ni değil, “emekgücü”nü (“işgücünü”) satar.